

Civilsamhället i omförhandlingen av samhällskontraktet

Föreläsning under
Demokrativeckan i Värmland

Hållplats Idéburen

torsdag 23 september 2021

Stockholm Center
for Civil Society Studies
www.civilsociety.se

Docent
Filip Wijkström
Handelshögskolan
i Stockholm

TACK!

Stockholm Center
for Civil Society Studies

*Det starka svenska samhälls-
kontraktet under 1900-talet =*

***“Den Svenska Modellen”,
“Välfärdsstaten” eller
“Det Starka Samhället”.***

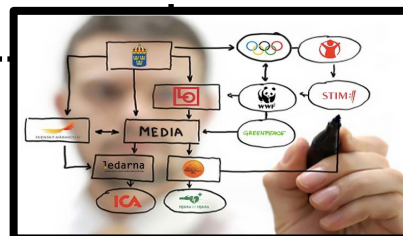

*Historiskt var folkrörelsen
en central idé i det svenska
civilsamhälleskontraktet ...*

***– Sverige var en
“folkrörelsedemokrati”!***

FRAM VÄXER ETT NYTT CIVIL- SAMHÄLLESKONTRAKT

KAMP OM BEGREPPEN

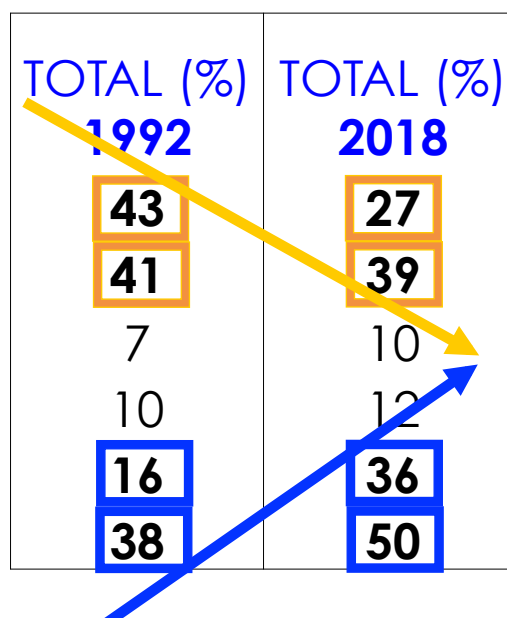
- * *“Civilsamhället”*
ersätter nu långsamt
“Folkrörelserna”
- * *“Social Ekonomi”*
fick aldrig fäste ...

Stockholm Center
for Civil Society Studies

BEGREPPEN 1992–2018

FOLKRÖRELSEORGANISATION
INTRESSEORGANISATION
VÄLGÖRENHETSORGANISATION
FRIVILLIGSEKTOR
CIVILA SAMHÄLLET
IDEELL SEKTOR

Stockholm Center
for Civil Society Studies

CIVILSAMHÄLLET VÄXER STADIGT I EKONOMISK BETYDELSE

Antal anställda och verksamhetskostnader

	1992	2002	2014	1992 -2014	Årlig tillväxt
Antal anställda	136 800	145 000	167 300	+22%	0,9%
Andel av arbetskraften (16–64 år)	3,0%	3,2%	3,4%		
Verksamhetskostnader (mdr kr)	74	140	250	+238%	5,7%
Verksamhetskostnader relativt BNP	4,5%	5,4%	6,3%		

Direkt ur en av våra aktuella studier!

Stockholm Center
for Civil Society Studies

Civilsamhällets tre grundfunktioner

Stockholm Center
for Civil Society Studies

- ***RÖST***: Politik, Intresse, Advocacy
- ***SERVICE***: Vård, Skola, Omsorg
- ***GEMENSKAP***: Fritid, Religion mfl
(jfr engelskans community)

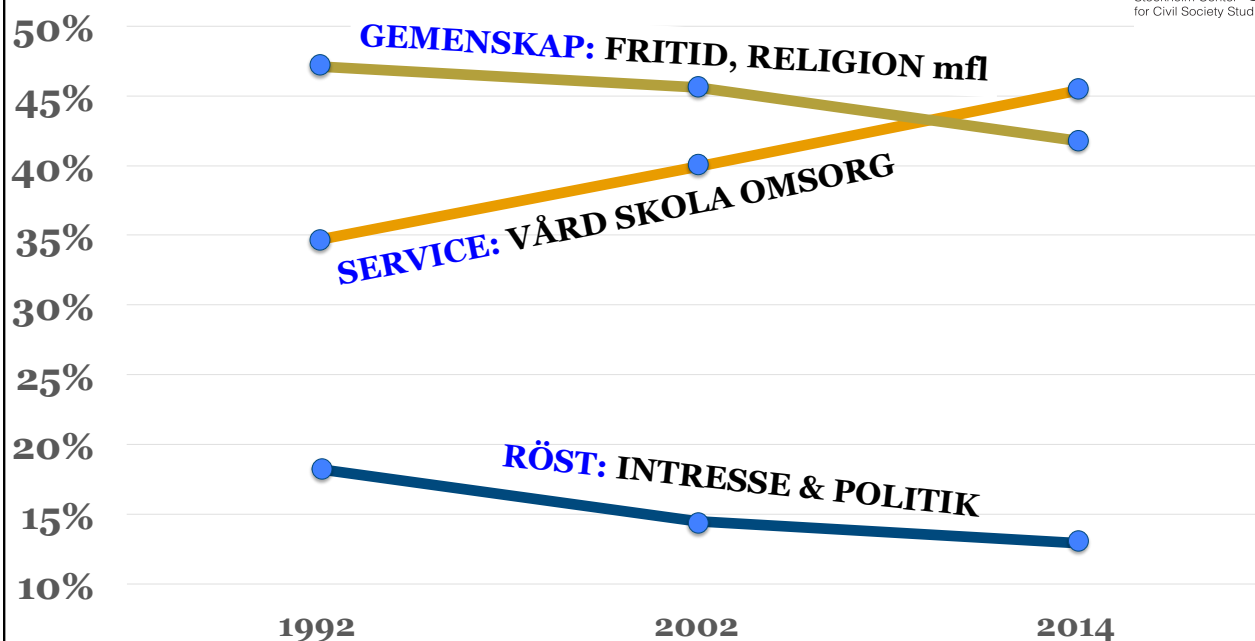

ANTAL ANSTÄLLDA PER FÄLT 1992–2014 (+Svenska kyrkan)

	1992	2002	2014	Andel av sektorn 2014	Förändring 1992-2014	
Social omsorg	20 500	28 900	40 900	24%	+100 %	+100%
Idrott, kultur och rekreation	35 000	39 700	40 800	24%		+17%
Utbildning & forskning	20 900	22 500	26 400	16%	+26%	+26%
Religion	21 600	20 500	21 200	13%		-2%
Arbetsmarknad	15 000	12 100	12 200	7%	-19%	-19%
Intresseorganisationer & politik	7 500	6 800	7 300	4%	-3%	-3%
Regional utveckling & boende	5 900	4 800	6 600	4%		+12%
Vård	3 700	4 500	5 600	3%	+51%	+51%
Internationell hjälp & samarbeten	2 300	2 000	3 000	2%		+30%
Miljö	2 500	2 100	2 100	1%	-16%	-16%
Filantropi	900	500	900	0,5%		+0%
Ej klassificerbara	1 000	600	400	0,2%		-60%
TOTALT	136 800	145 000	167 400	100%		+22%

Andel av anställda per grundfunktion 1992–2014

Tre slutsatser med bäring på vår demokrati

1. *Folkrörelsemodellen* är inte längre enda sättet att “göra” *civilsamhälle*
2. Ökad förväntan på *välfärdsinsatser*
3. Oklart vad *gemenskap* ska “göra”: ett *verktyg* eller för sitt *egenvärde*?

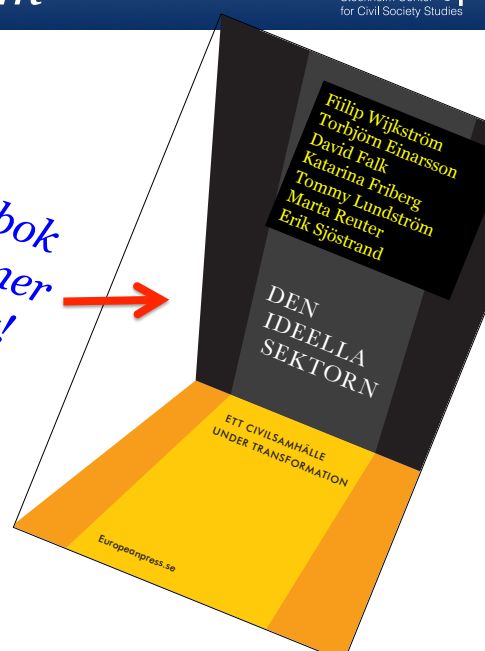

Filip Wijkström

Tack för uppmärksamheten!

Ny bok kommer snart!

 Stockholm Center
 for Civil Society Studies
www.civilsociety.se